

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Divre ha-yamim 1

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 581 [1820/1821]

ן

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9558

דבר הימים א ד

נמצאו שמה ויחרימם עד היום הזה וישבו
תחתיהם כי מדעה לצאנם שם: מג ומהם מן בני
שמעון הלכו להר שעיר אנשים חמש מאות
ופלטיהו נערה ורפיה ועזיאל בני ישעי בראשם:
מג ויכו את שארית הפליטה לעמלקו וישבו שם עד
היום הזה:

ה א ובני ראובן בכור ישראל כי הווא הבכור
ובחללו יצועי אביו נתנה בכורתו לבני יוסף

מכלל יופי מן קאפיטל ד בן

ד (ב) וראיה בן שוכל. ראיה זה הרואה שוכר למעלה והיו בניו לשובל
הרואה הצי המנוחות והרואה וראיה אחד כי כן דרך השמות להחפך
בהם האיות: (ט) בעצב. ענינו העמל והיגיעה: (יד) גיא חרשים.
מאר והחיות בשוא ופחה כי הוא מן הקילים: עם המלך במלכתו. וכן חיו
עם המלך במלכתו בחוץ בענין הנטעים והגדרות וישבו שם מפני הכנת
מלאכתם: (לג) זאת מושבתם. מה שאמר זאת ולא אמר אלה כן דרך הלשון
בהרכה מקומות יחיד בלשון רבים ורבים בלשון יחיד כמו כי תקראנה מלחמה
אבא משה ואהרן והרובים להם. אני היה פירושו זאת הארץ:
(לט) מרעה. שם למקום המרעה:

ר ש"י

(ולמעלה כמו בן) כתוב כמשפט ידוניים שקט וזטח וגו': (מג) ויכו את שארית
הפליטה. מהכרת דוד כי דוד הכרית כל זכר באדום:
ה (א) ובני ראובן בכור ישראל. ואם תאמר אם כן שיהיה בכור למה לא ילא
מוטו מלכות. כי הוא זודחי הכור: ובחללו יצועי אביו נתנה
בכורתו לבני יוסף. ואם תאמר אם כן למה לא מלכו בני יוסף לכך אמר ולא להחיות
לבכורה חלק בכורות ולא בכורה כי יהודה אפילו לא חלל ראובן הבכורה ולא נלקחה
מוטו אפילו הכי היה הגון יהודה למלוך. כי יהודה גבר באחיו. שנאמר גור
אריה יהודה (ראשית מ"ט) ולנגיד מוטו. שיא מוטו מלכות ועל שם כך נקרא
המלך נגיד שהוא המוציא והבכורה והמלכות נטלה מראובן ונתנה המלכות
ליהודה

ב א ו ר

חולס, והוא קיבוץ מן מעון, שהוא מקום הדירה. (ד"ק). ואולם כראי, שאלת
מעונים הוא שם אומה מאומות ארץ הערב, והאומה היא כקראת גס מעון (שפטים
י"ד י"ב), ועל פי זה תרגמתי ויחרימום עד היום הזה. עד ימי עזרא לא שבו
עוד בני ישראל הארץ והיה לאלה המקומות, אף על פי שגלו משם בני שמעון.
[ד"ק]

ת ר ג ו מ א ש כ נ ז י כ ב

צעדטע יענער פעלקער, שלוגען דיא מעונים, דיא דארט געטראפפען
 וואורדען, ראטמעטען זיא אויז ביו אויף דיוען טאג, אונד שלוגען, אן
 איהרער שטעללע, איהרע וואהנונגען אויף, דא דארט ווידע פיר איה.
 דע שאפע וואר. [מב] פאן איהנען, נעמליך פאן דען קינדערן
 דעם שמעון, גינגען אויך נאך דעם בערגע שער פינף הונדערט מאן
 פלמיה, נערוה, רפיה אונד עוויאל, דיא זעהנע דעם ישעי, ווארען
 אן איהרער שפיצצע. [מג] זיא שלוגען דען ענטראנגענען רעסט דעם
 עמלק, אונד בליבען דא, אין איהרען וואהנונגען, ביו אויף דיוען
 טאג.

ה (א) דיא זעהנע דעם ראובן, דעם ערסטגעבארנען ישראל'ס: [ער
 וואר ווירקליך דער ערסטגעבארנע; דא ער אבער דאן עהעכעטט
 זיינעם פאטערס ענטווייהעטע, וואורדע דאן רעכט זיינער ערסטגעבורט
 דען זעהנען דעם יוסף, דעם זאהנעם ישראל'ס, געגעבען, אונד ער
 קאנגטע זיך אין דעם געשלעכטספערצייכניססע ניכט מעהר דיא ערסט.
 געכורט צושרייבען. [ב] דען יהודה וואר דער מעכטיגסטע זיינער

ברידער

ב א ו ר

(רד"ק) בקנת תוכפת ביאור) • (מב) בני ישעי בראשם • אלה ארבע בני ישעי,
 שהיו ראשים לאלה חמש מאות אנשים, אמרו רבותינו ז"ל (בבא בתרא דף קכ"ב) •
 בני ישעי ראיו, שהיו משבט מנשה, כמו שאמר (להלן ה' כ"ד): ואלה ראשי בית
 אבותם ועפר וישעי, ואמרו זה לפי שאין זרעו של עשו נמסר אלא ביד זרעו של
 יוסף, שנאמר (עובדיה א' י"ח): ובית יוסף להנה, ובית עשו לקש וגו', והקשו:
 והכתיב (בפסוק שלפנינו) ויהם מן בני שמעון הלכו להר שער וכו', ובני ישעי
 בראשם? ותירו: ישעי נמי מנשה אתי דכתיב (בפסוק הנזכר): ועפר וישעי •
 (רד"ק) • (מג) אח שארית הפליטה לעמלק. פירוש, מה שנשאר, שלא הקריאוס
 שאול ודוד, כי בדוד הוא אומר (מלכים א' י"א ט"ז): עד הכרית כל זכר באדום, ועמלק
 מבני אדום • (הכ"ל) • וישבו שם עד היום הזה • פירוש, עד היום הזה, שגלו, או
 פירוש עד היום, אף על פי שגלו בני שמעון, בני עמלק לא שבו שם, ועד היום הזה במקום
 בני שמעון • (הכ"ל) • ויתכן, גיבוכלנר, מלך בבל, וכנחריב, מלך אשור, השאירו
 את בני שמעון האלה במקומות מושבותם, כי עזבו נחלתם, שהיתה בארץ כנען, וישבו בהר
 שער, למורת ארץ ישראל, ואולי היתה הארץ ההיא רעה ופסוקה, ולא השגיקו עליה
 המלכים ההם, ללכדה •

ה (א) ובני ראובן וכו' • אחר שהזכיר שמעון, מפני שהיה שכן ליהודה, כמו
 שכתבנו, חזר לראובן הנכור • (רד"ק) • כי הוא הבכור וגו' • כלומר, הוא
 הנכור, ובן היה ראוי להחל סיפור היחסים, כי משפט הנכורה והמלכות היה ראוי לו, אלא
 שנחללו יצועי אביו, נחנה בכורתו לבני יוסף • (הכ"ל) • לבני יוסף • בני יוסף, מנשה
 ואפרים לקחו חלק הנכורה, פי שנים (דברים כ"א י"ז), כילקחו שני חלקים בארץ ישראל
 (יהושע פרה"ט וי"ז) • בן ישראל • כלומר, שיוסף היה לאביו בן אהוב וסניב, ונתן

ת ר ג ו מ א ש כ נ ז י

ברידער, פֿאַן איהם שטאַממע דער העררשער [ישראל'ס] אב, אונד
 יוסף ווארדע דאָן רעכט דער ערסטגעבורט. [ג] דיא זעהנע דעם
 ראובן, דעם ערסטגעבאָרנען ישראל'ס: חנוך, פלווא, חצרון אונד
 ברמי. [ד] דיא זעהנע דעם יואל: שמעיה, זיין זאָהן, דעססען זאָהן
 וואַר גוג, דעססען זאָהן שמעי; [ה] דעססען זאָהן וואַר מיכה, דעם,
 סען זאָהן ראייה, דעססען זאָהן בעל; [ו] דעססען זאָהן וואַר בארה,
 וועלכען חלגת פלנאסר, קעניג פֿאַן אשור, געפֿאנגען וועגפֿיהרטע; ער
 וואַר פֿירסטדעם ראובנישען שטאַממעס. [ז] זיינע ברידער אין איהרען
 געשלעכטערן, נאך איהרעם געשלעכטס. אונד געבורטספֿערצייכניססע,
 וואַרען: דאָן אָבערהויפט יעיאַל, זכריהו, [ח] אונד בלע, זאָהן דעם
 עזו, זאָהן דעם שמע, זאָהן דעם יואל. דער שטאַם ראובן האַטטע בע.

זיצונגען

ב א ו ר

לו הבכורה (רד"ק בתוספת ביאור) ולא להתיחש לבכורה מוסכ על ראובן, כי בעבור
 שחלל את יצועי אביו, כלקח' הבכור' מוננו, וכיתנה ליוסף אחיו, ועל כן לא יכול עוד להתיחש
 על הבכורה. כן נראה דעת מסדר הטעמים, שהפריד מלות: יוסף בן ישראל בטעם אמת,
 ועל ידי כן הסיב מאמר: ולא להתיחש לבכורה על ראובן, הכוזב במאמר הקודם,
 וגם שבעים הזקני' הסיבו המאמר הזה בתרגומי' היוני על ראובן, ולזה הסכימו גם מתרגמי
 אחרים, וכן תרגומתי' אשכנזית. ולדעת רש"י ורד"ק ז"ל מוסב המאמר הזה על יוסף, כי
 אף שנתן לו אביו את הבכורה, לא יתיחש לבכורה מכל וכל, שאם כן היתה לו גם המלוכה,
 והיא ניתנה ליהודה, כאשר מבאר הכתוב והולך. ולפי זה יתורגם בלשון אשכנז: (דאך ניכט,
 דאס זיך יוסף דיא ערסטגעבורט צושרייבען דורפטע). (ב) כי יהודה גבר וכו'. ונתן
 לו יעקב המלוכה, ושאר משפט הבכורה, והוא לקחת פי שנים בארץ, נתן ליוסף. (רד"ק),
 והנה פירש הכתוב בשני פסוקים האלה, למה החל ליחס מיהודה, ולא מראובן, ולא מיוסף,
 כי אף שראובן היה בכור יעקב לפי התולדה, ניתנה בכורתו ליוסף, ואף יוסף לא היה לו
 כלמשפט הבכורה, כי יעקב נתן את המלוכה ליהודה, ועל כן החל היחס מיהודה.
 (ג) בני ראובן וגו'. לפי שהפסיק בענין, עזר לומר פעם אחרת בני ראובן. (רד"ק).
 (ד) בני יואל. אף על פי שלא הזכירו בסדר התולדה, מזכירו עתה, ליחס בניו אחריו,
 וכמוהו רבים בסיפור היחסים. (הכ"ל). שמעיה בנו וגו'. כלם אחד דין אחד, ואפילו
 היה לפל אחד בניו אחרים, אינו מזכיר אלא הראשון, וכן תמצא בהרבה מקומות (הכ"ל).
 (ו) בארה בנו. אמרו רבותינו ז"ל בפסיקתא (ילקוט השעתי קי"ו), ובספרי (פרשת
 וזאת הברכה), כי בארה זה היה בארי, אבי הושע, הנביא (שם א' א'). ומדבריהם ז"ל
 (מגילה י"ד) למדנו, כי בארה זה נביא היה, וברכה (פרשת ויקרא) אמרו, כי הוא נביא
 שני מקראות בישעיה (ח' י"ט וכו'). אשר הגלה וכו'. הוא היה נשיא לשבט ראובן, בעת
 שהגלס מלגת פלנאסר. (רד"ק). חלגת פלנאסר. הוא תגלת, שמוכיר במלכים (ב'
 ט"ו כ"ט), והיטוך האותיות בשמות הוא דרך הלשון, כמו שתרצה רבים. (הכ"ל).
 פלנאסר. ובמלכים (שם) כתוב: פלנאסר, בלא כון. מלך אשור. מלך אשור,
 הזכיר פה, הגלה את הראובני והגדי וחזי שנת מנשה מארבע, אשר היתה בעבר הירדן
 (להלן פסוק כ"ו), כי יתר עשרת השבטים הגלה שלמנאסר, מלך אשור (מלכים ב' י"ז),

דבר ימי אה כג

בן ישראל ולא להתיהש כבכרה: ב ביהודה גבר
באחיו וקנגיד ממנו והבכרה ליוסף: ג בני ראובן
בכור ישראל הגוף ופלאו הצרון וכרמי: ד בני יוא
שמעיה בנו גוג בנו שמעי בנו: ה מיכה בנו ראיה
בנו בעל בנו: ו בארה בנו אשר הגרה תלגת
פלנאסר מלך אשר הוא נשיא לראובני: ז ואחיו
למשפחתיו בהתיחש לתלדותם הראש יעאל
וזכריהו: ח ובלע בן עזו בן שמע בן יואל הוא יושב

בערער

ר ש י

ליהודה כדכתיב כי יהודה גבר באחיו אבל חלק הזכורה נתנה ליוסף לשני בניו:
(ג) בני ראובן בכור ישראל מתחיל עתה כבדאשונה: (ד) בני יואל. דורות
דורות קחשיב: (ו) אשר הגלה תלגת פלנאסר. קודם לסנחריב וק היה סדרן
פול (מלכים ב' ט"ז) היה כשהמלך מנחם בן גדו ובימי פקח בן רמליה (שם בא
תלגת פלנאסר מולך אשר ובימי הושע בן אלה (שם י"ז) בא שלמנאסר מולך אשר
(שם ט"ז) ובימי חזקיהו סנחריב ופירשו רבותינו פיל וכול' סנחריב: הוא נשיא
לראובני באותו זמן שהגלוכו תלגת פלנאסר: (ז) בהתיחש לתולדותם הראש
יעאל זכריהו. פתרון הרי לא יחסתי לך מן ראובן כי אם קלת ועיקר יחוס במקו'
יחוסו על דברי הימים למלכי ישראל היה יעאל זכריהו הראשון שעל ידו כלל יחוסן:
(ח) ועד נצו ובעל מעון. שבימים קדמונים קודם שבאו לידי ישראל נקראו נצו
ובעל מעון ע"ש תועבותם כי כן היה מנהג עובדי כוכבי' ומזלות עד היום ההוא
לקרות תועבותיה' בשם עיירותיהם אבל כשבאו לידי ישראל הסבו שמותם כדכתיב

ואת

ב א ו ר

ג' וי"ז). (ז) ואחיו למשפחותיו וכו'. כלומר, זה היה נשיא, וגם אחיו, בהתיחסם
לתולדותם, היו ראשי משפחות וידועים, והראש בהם יעאל, זכריהו וגו'. (ד"ק).
(ח) בן שמע בן יואל. הוא שמעיה, בן יואל, שהזכיר למעלה (פסוק ד'). (הנ"ל).
ולדעת קצת שמע ויואל, הזכירים פה, אינם שמעיה ויואל, האמורים למעלה, ואין
בידינו להכריע. הוא יושב וכו'. מוסב על כל שנת ראובן, כי נחלתו היתה בארץ, הנזכרת
פה, (יהושע ט"ז י"ז), וגם מסדר הטעמים לא הסיב המאמר הזה על בלע, בן עזו,
הנזכר בראש המקרא, כי הפריד מלת בן יואל בטעם אחת, שהוא הפסק גדול בערוער.
יש מפרשים ב"ת בערוער במקום מ"ס, כי ערוער לא היתה לבני ראובן, כי אם לבני גד,
כמו שאמר (במדבר ל"ב ל"ד): ויבנו בני גד את דיבון, ואת עטרות ואת ערוער, ונכון
הוא, וכמוהו מנאטו ב"ת במקום מ"ס: והנותר בבשר ובלחם (ויקרא ח' ל"ג), וכן
(שופטים)

דבר יהימים אה

בערער ועד נבו ובעל מעון: ט ולמזרח ישב עד
לבוא מדברה למן הנהר פרת כי מקניהם רבו
בארץ גלעד: י ובימי שאול עשו מלחמה עם
החגרים ויפלו בידם וישבו באחליהם על כל פני
מזרח לגלעד: יא ובני גר לגגדם ישבו בארץ הבשן
עד סלכה: יב ויא הראש ושפם המשנה ויעני ושפט
בבשן: יג ואחיהם לבית אבותיהם מיכאל ומשלם
ושבע ויורי ויעפן וזיע ועבר שבעה: יד אלה בני
אביחיל בן חורי בן ירוח בן גלעד בן מיכאל בן
ישישי בן יחידו בן בוז: טו אחי בן עבדיאל בן גוניראש

ר ש י לפיה

ואת נבו ואת בעל מעון ומוסב' שם (מודבר ל"ב) כלו' הסבו שמותם ואת שמום לפי
שלא נקראת ע"ש תועבותיהם לא הסבו שמום וזמניהם מפ' כי נבו ובעל מעון שם
ע"א הם: (י) עם ההגריאים. הם הישמעאלים וע"ש אמום קוראים הגריאים
בני הגר היו: וישבו באחליהם. שכן מנהג ערביים לישב באחליהם. (יא) ובני
גד לגגדם ישבו. הללס כמו ואחכה לגגדך (ראשית י"ג) (יג) ואחיהם לבית
אבותיהם. במקום ייחוסן: מיכאל ומשלם. אלו היו ראשי אבותיהם של אותן

היסם ב א ו ר

(שפטים יו"ד ח') וירענו וירוצנו את בני ישראל בשנה ההיא שמונה עשרה שנה, ויש לפרש
עוד בערער, בנבול ערוער, כי העיר לצדה היתה לבני גד, שבו אותה, ונבולה היה לבני
ראובן. (רד"ק). ואכבי הרגמתי לפי הדעת האחרונה * נבו ובעל מעון. שתי הערים
האלה היו ערי ראובן (במדבר ל"ב ל"ח), וביהושע (י"ג ט"ז י"ז וכו') לא מצאנו העיר
נבו בין ערי ראובן, והעיר בעל מעון נקראת שם בית בעל מעון. (זו) למזרח ישב וגו'.
סירוש, למזרח ארץ הגלעד, כי כל ארצם היתה מזרח לארץ ישראל, כיון שאמר (במדבר ל"ב
י"ט): מעבר הירדן מזרחה, אבל למזרח ארץ הגלעד התפשטו, וישבו עד לבוא מדבריהם
(רד"ק). עד לבוא מדבריהם וכו'. המדבר הזה הוא מדבר קדמות (דברים כ"ו), והוא
בנבול ארץ סיחון, מלך האמורי, אשר בה ישבו בני ראובן, וארץ ראובן לא התפשטה עד נהר
פרת, רק עד לבוא מדבר קדמות, אשר התפשט עד הנהר הזה. למן הנהר פרת -
כלומר, עד נהר פרת, ומן הנהר והנה הוא נבולס, כי נהר פרת הוא נבול ארץ ישראל
למזרח, כמו שאמר (דברים י"א כ"ד): מן הנהר נהר פרת ועד היס האחרון יהיה נבולסם.
(רד"ק) כי מקניהם רבו. בעבור שנהמתם רבתה עד מאוד, עד אשר לא מצאו מרעה
לעדריהם, הוכרחו להרחיב נבולסם כפי יכלת למזרח, ולהתקרב לעבר נהר פרת (י) ובימי שאול
עשו מלחמה וכו'. בני ראובן עשו מלחמה עם ההגריאים בעזרת בני גד ובני מרשה, אשר

תרגום אשכנזי כד

ויצונגען אין ערוער אונד ביז נבו אונד בעל מעון, (ט) אונד גענען אָסטען
 בינגען דיא בעזיצונגען דיזעס שטאַממעס ביו אן דען אינגאנג דער וויסמע,
 דיא זיך ביו אן דען שטרעם פרת ערשטרעקט; דען איהר פיה מעהרטע
 זיך אין דעם לאַנדע גלעד. [י] אין דען טאַגען דעם שאול פיהרטען זיא
 קריג מיט דען הגריאים, וועלכע אין איהרע הענדע פילען; אונד זיא ליסען
 זיך אין איהרען (דער הגריאים) צעלמען נידער אויף דער גאַנצען מאַרגענ.
 זייטע פאַן גלעד. [יא] דיא זעהנע דעם גר וואָהנטען איהנען צונעכסט,
 אין דעם לאַנדע בשן, ביו סלכה הין. (יב) יואל וואַר דאַן אָבערהויפט,
 שפס דער צווייטע פירסט; יעני אונד שפט בעפעהליגטען אין בשן.
 (יג) איהרע ברודער נאָך איהרען פאַמיליען: מיכאל, משולם, שבע,
 יורי, יעקי, זיע אונד עבר, דיזע זיבען. (יד) דים וואַרען דיא זעהנע
 דעם אביהיל, זאָהן דעם חורי, זאָהן דעם ירוח, זאָהן דעם גלעד, זאָהן
 דעם מיכאל, זאָהן דעם ישישי, זאָהן דעם יחרו, זאָהן דעם בוז.
 (טו) אחי, זאָהן דעם עכדיאל, זאָהן דעם גוני, וואַר דאַן אָבערהויפט

כ א ו ר איהדער

גם הם ישבו בעבר הירדן מזרח (להלן פסוק י"ח ו"ט) עם ההגריאים. הם היטמעאלים.
 בני הגר (ראשית פרשה ט"ז), אשר ישבו בארץ ערב המדברית (אראביא דעזערטא, אים
 וייסטען אראביען). ויפלו בידם * מסדר הטעמים הפריד המלות * האלה * מאשר
 לאחריה * בטעם אמת, ועל פיו תרגומתי אשכנזי. על כל שני מור' לגלעד. פני מזרח,
 אשר לגלעד * (רד"ק). והארץ היא, אשר היתה למזרח הגלעד, היתה לבני גד ולבני
 מנשה, וגם לבני ראובן היה חלק בה (דברים ג' י"ב י"ג). (יא) ובני גד וכו'. ראה
 בספר יהושע (י"ג כ"ד כ"ה ו'גו'). והזכיר הכתוב את בני גד אשר בני ראובן, כי הם היו
 השכנים היותר קרובים לבני ראובן. לנגדם יאבדו * אגלס * כמו (ראשית ל"ג י"ב) ואלכה
 לנגדך. (רש"י). וכן מתורגם אשכנזי. בארץ הבשן עד סלכה. אינו אומר בכל ארץ
 הבשן, שהרי אומר בתורה, כי ארץ הבשן נתנה משה לחצי שבט המנשה, כמו שאומר
 (דברים ג' י"ג): ויתר הגלעד, וכל הבשן, ממלכת עוג, נתתי לחצי שבט המנשה וכו'.
 אלא מקנת הבשן היה לבני גד, עד סלכה, ומסלכה ואילך, כל הבשן, היה לחצי שבט
 המנשה, ומה שאמר בתורה, כי כל הבשן היה לחצי שבט המנשה, פירושו, כל הבשן,
 שהיה ממלכת עוג, לכל חבל הארצו, שהיה נקרא ארץ הרפאים, אבל היו מקנת מקומות
 בבשן, שלא היה מולך עליהם עוג, ואף על פי שהיה נקרא מלך הבשן, לפי שרוב הבשן היה
 לו, ומקנת מן הבשן עד סלכה היה לאמורי, ואותו היה לבני גד, ומה שאמר גם כן הכה
 (להלן פסוק ט"ז): וישבו בגלעד בבשן ובבנותיה, באותו בשן, שהוא עד סלכה, ובבנותיה
 ישבו בני גד, וכן אמר הכה (פסוק כ"ג), שחצי שבט המנשה ישבו בארץ הבשן עד בעל
 חרמון, רובה לומר, מאותו המקום, מבשן, שהיה לבני גד, עד בעל חרמון, וכן אמר
 ביהושע (כ"ב ו'): ולחצי שבט המנשה נתן משה בבשן, ולא אמר כל הבשן * (רד"ק).
 (יב) יואל הראש * יואל היה ראש שבט גד, או ראש משפתו, וזה היה בימי יותם
 מלך יהודה (להלן פסוק י"ז). ושפם המנשה * שפם היה השר השני לבני גד. ויעני
 ושפט בבשן * יעני ושפט היו פקידים בבשן. (יד) אלה בני אביהיל וכו'. אלה שבט

פסוקים

ה ר ג ו ם א ש כ נ ז י

איהרער פֿאַמיליען (טו) זיא וואָהנטען אין גלעד, אין בשן אונד איהרען
 לאַנדשטעדטען, אונד אין אַללען פֿרייען פֿלעצצען דעם שרון ביו אַן דיא
 אייסערסטען גרענצען. (יו) אַללע דיווע גאַבען איהרע אַבשטאַמונג אַן
 אין דען טאַגען יותם'ס דעם זקעניגס פֿאַן יהודה, אונד זאין דען טאַגען
 ירבעם'ס, דעם קעניגס פֿאַן ישראל. [יח] דיא זעהנע דעם ראובן אונד
 דעם גדי אונד דער האַלבע שטאַם מנשה, פֿאַן דען העלדען, מעננער,
 דיא שילד אונד שווערט טרוגען, דען באַגען! שפּאַנגטען, דיא דעם קריג.
 עס קונדיג וואַרען, פֿיר אונד פֿירציג טויזענד, זיבען הונדערט אונד זעכ.
 ציג צאַגען אין דעם העערע אויז. (יט) זיא פֿיהרטען קריג מיט דען
 הגריאים אונד מיט ימור, נפיש אונד נודב. (כ) עס וואַרד איהנען גע.
 גען זיא געהאַלפֿען, אונד דיא הגריאים אונד אַללע, דיא מיט איהנען וואַ.
 דען, וואַרדען אין איהרע הענדע געגעבען, דען זיא פֿלעהטען צו גאַטט אים
 קריגע, אונד ער לים זיך פֿאַן איהנען ערפֿלעהען, דא זיא איהם פֿערטרוי.
 טען. (כא) זיא פֿיהרטען איהרע העערדען געפֿאַנגען הינוועג, איהרע
 קאַמעלע פֿונפֿציג טויזענד, צוויימאַהל הונדערט אונד פֿונפֿציג טויזענד

שאַפֿע

ב א ו ר

אנשים הגדולים, הנכרים בפסוק הקודם, היו בני אביהם, אשר יחס הכתוב איתו
 במקרא הוה. (טו) אחי בן עבדיאל בן גוני ראש לביית אבותם. עבדיאל, או גוני
 אביו. (רד"ק) הכה לדעתו ז"ל היה עבדיאל, אבי אחי, או גוני, אבי עבדיאל,
 ראש בית אבות לשבט גד, אך מטעמי המקרא נראה, כי אחי היה הראש, כי מלת בן
 גוני מופסקת בטעם קטן, שהיא מפסיק גדול, ועל פיזה תרגמתי. (טו) בגלעד
 בחלק מארץ הגלעד, כי שבט ראובן ומני שבט מכנע ישבו בחלק האחר מהארץ הזאת (דברים
 ג' י"ב ג' ט"ז). בכשן. חסר וי"ו אצטוף, והראוי: ובכשן. ובבנוחיה. כמו (במדבר
 כ"א כ"ה) בחשבון וכל בנותיה, וראה שם בניאור. סגרשי. כמו (שם ל"ה ב') ומגד
 לערים. שרון. בארץ שרון היו נאות דשא ומרעה שמן לעדרים (להלן כ"ו כ"ט), וגם יין
 טוב הוציאה הארץ הזאת. על תוצאותם. עד תוצאות גבול ארץ גלעד, כשן ושרון.
 (יו) בלם התיחשו וגו'. פירוש, כל אלה, בני ראובן ובני גד ומני שבט המנשה, התיחשו
 למלחמה הזאת, שעשו עם ההגריאים (להלן פסוק י"ט), כלומר, התפקדו למשפחותם
 לבית אבותם, בבאתם למלחמה, והיה זה בימי יותם, מלך יהודה, וביומי ירבעם, מלך
 ישראל, והוא ירבעם, בן יואש (מלכים ב' י"ד כ"ג), ואף על פי שנראה מן הפסוקים
 במלכים, כי יותם, מלך יהודה, וירבעם, מלך ישראל, לא מלכו בזמן אחד, שהרי
 ירבעם מלך ארבעים וואת שנה (במקום הנזכר), ובשנת עשרים ושבע לירבעם מלך עזריה
 בן אמניה, מלך יהודה (שם ט"ו א'), והוא עזריה (שם פסוק י"ג ו"ב), דברי הימים ב'
 כ"ו), ומלך עזריה חמשים ושתיים שנה (מלכים ב' ט"ו ב'), הנה עזריה, מלך יהודה,
 מלך אחד מות ירבעם, מלך ישראל, שלשים ושמנה שנה, ואף על פי שיש לדקדק
 בגמטות פלו, כמו שאנו עתידים לנאר במלכים, מכל מקום עזיזה האריך ימים אחרי
 ירבעם

לְבֵית אֲבוֹתָם: טו וַיָּשְׁבוּ בְּגִלְעָד בְּבֶשֶׁן וּבְכַנּוֹתֵיהָ
וּבְכָל מִגְרָשֵׁי שְׂרֹזֶן עַל תּוֹצְאוֹתָם יי כָּלֶם הַתִּיחֵשׁוּ
כִּי מִי יוֹתֵם מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבִימֵי רְבֻעַם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:
יח בְּנֵי רְאוּבֵן וּגְדֵי וַחֲצִי שִׁבְט מְנַשֶּׁה מִן בְּנֵי חֵיר
אֲנָשִׁים נְשָׂאֵי מִגֵּן וַחֲרָב וְדָרְכֵי קִשְׁרָה וְלַמּוּדֵי
מִלְחָמָה אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וְשִׁבְעַת מֵאוֹת
וְשָׁשִׁים יְצֵאֵי צָבָא: יט וַיַּעֲשׂוּ מִלְחָמָה עִם
הַהֲגָרִיאוֹם וַיִּטּוּר וּנְפִישׁ וְנוֹדָב: כ וַיַּעֲזְרוּ עֲלֵיהֶם
וַיִּנְתְּנוּ בְיָדָם הַהֲגָרִיאוֹם וְכָל שְׁעֵמָהֶם כִּי לֵאלֹהִים
זָעְקוּ בְּמִלְחָמָה וְנִעְתָּוֹר לָהֶם כִּי בָטְחוּ בוֹ: כא וַיָּשְׁבוּ
מִקְנֵיהֶם גַּמְלֵיהֶם חֲמֻשִׁים אֶלֶף וְצֹאן מְאֹרִים
וְחֲמֻשִׁים אֶלֶף וַחֲמוֹרִים אַלְפִּים וְנֶפֶשׁ אָדָם מְאֹה

אלף

ר ש י

היחס כי כל התיחסו ציווי יותם מלך יהודה וציווי רבועם מלך ישראל: (יח) בני
ראובן וגד וחצי שבט מנשה מן בני חיל וגו'. כלומר כולם נתקבצו ועשו מלחמה עם
ההגריאים: (יט) ויטור ונפיש. בניו של ישמעאל הם. (כ) ויעזרו עליהם.
כי ה' עזרם: וינתנו בידם ההגריאים וכל שעמיהם חומות אחרים לעזרם:

ונעתור

ב א ו ר

ירבעם, אס כן איך מלך יותם, בן עוזיה, בזמן ירבעם, אלא שיותם, בן עוזיה, מלך
בסוף עוזיה אביו, משתיה עוזיהו מזרעו, כמו שנאמר (מלכים ב' ט"ו ה'): ויבנה ה'
את המלך וגו', ויותם, בן המלך, על הבית, שופט את עם הארץ, ויחזק לפרש: בימי
יותם ובימי ירבעם, כל אחד בזמנו, ועם כל אחד מהם התיחסו למלחמה. (רד"ק).
(יט) ויעשו מלחמה וכו'. נראה, שהמלחמה, הנזכרת פה, איננה המלחמה, אשר
נעשתה בימי שאול, מלך ישראל (למעלה פסוק י"ד), וכן דעת רד"ק ז"ל, שהזכרתי
בפסוק י"ז. ויטור ונפיש. הם ישמעאלים, בני ישמעאל (ראשית כ"ה ט"ו). (כ) וכל
שעמיהם. כל העמים, שהיו בעזרת ההגריאים, והם יטור, נפיש ונודב, הנזכרים בפסוק
הקודם. ונעתור להם. כמו (ראשית כ"ה כ"א) ויעתר לוה'. (כא) גמליהם חמשים
אלף. אין לתמוה על רוב הגמלים, אשר שבו בני ישראל מן ההגריאים, כי כבר הנידו
לנו שופרים הקדמונים, שהערביים היו להם תמיד גמלים הרבה מאוד, והשתמשו בהם

בשלוש

ז' ז' י"ן

ח ר ג ו ם א ש כ נ ז י

דעם קהת ווארען : עמרם , יצהר , חברון אונד עזריאל . (כט) . דיא
קינדער דעם עמרם ווארען : אהרן , משה אונד מרים ; דיא זעהנע דעם
אהרן : נדב , אביהוא , אעזר אונד איתמר . [ל] אעזר צייגטע דען פינחס ,
פינחס צייגטע דען אבישוע . [לא] אבישוע צייגטע דען בוקי , בוקי צייג
טע דען עזוי . [לב] עזוי צייגטע דען זרחיה . זרחיה צייגטע דען מריות .
(לג) מריות צייגטע דען אמריה , אמריה צייגטע דען אחיטוב .
[לד] אחיטוב צייגטע דען צדוק , צדוק צייגטע דען אחימעץ . (לה)
אחימעץ צייגטע דען עזריה , עזריה צייגטע דען יוחנן . [לו] יוחנן צייג
טע דען עזריה ; ער וואר דעריעניגע , דער דאן פריסטעראמט פערואל .
טעטע אין דעם טעמפעל , וועלכען שלמה אין ירושלים ערבויעטע .
[לז] עזריה צייגטע דען אמריה , אמריה צייגטע דען אחיטוב .

ב א ו ר (לח) אחיטוב

קהת , שהוה הבן השני ללוי , כי מבני קהת היתה משפחת אהרן הכהן , שהוה עיקר יחס
שנט לוי . (כט) אהרן וכו' . הזכיר יחס אהרן עד הגולה , והוה יהונדק , שהלך עם
גלות יהודה ביד כנזכרנכר , ויהושע בנו עלה מנבל עם הגולה (עזרא ג' ז') , ובספר עזרא
(ז' א' ו') מזכיר זה היחס עד אהרן , כי עזרא היה בן שריה , ומיחסו עד אהרן , כמו
שמייחס הנה יהונדק אחיו עד אהרן , אבל עם מדלג בו ששה נתי אבות , שהזכיר הנה , מיוחסן ,
אני עזריה (להלן פסוק ל"ו) , עד מריות (פסוק ל"ג) , ולקצר דלג אותם נתי אבות . (רד"ק) .
(ל) אלעזר וכו' . הזכיר יחס אלעזר , ולא יחס איתמר , לפי שמבני אלעזר היו כהנים
גדולים עד עולם , כי בן אהר הקדוש ברוך הוא לפנחס , כאשר קנא בשיטים ; והיתה לו
ולדעו אחריו ברית כהונת עולם (במדבר כ"ה י"ג) , זו היא כהונה גדולה , כי גם כן בני
איתמר היו כהנים , ואלה שמבני פנחס היו כהנים גדולים עד עולם , ובנדוק (פסוק ל"ד)
היתה תחלת הנדחה הוזהר עד יהונדק (פסוק מ"ט) , והיו כהנים גדולים גם מבני איתמר ,
כי עלי היה כהן , שהיה מבני איתמר (ראה בדברי רש"י ז"ל בשמואל א' ב' למ"ד) , וכן
(שמואל א' י"ד ג' , כ"ב ב') אחימלך ואביתר בנו . (הכ"ל בקצת תוספת) . (לד) ואחיטוב
וכו' . ראה בספר שמואל (ב' ס' י"ז , ע"ו כ"ו) : (לו) עזריה הוא אשר כהן וכו' . חס
גאמר , כי הוא היה הראשון , אשר כהן בבית , לא היה כן , כי נדוק היה , כמו שאמר במלכים
(א' א' ס') : נדוק הכהן ונתן הכניא , ובזה הספר הוא אומר גם כן (להלן כ"ט כ"ג) :
ו משאו לה' לכניד , ולנדוק לכהן , ואם גאמר , כי לא רצה לומר , שההן ראשון בבית , אלא
שכיהן , הנה גם האחרים כיהנו , ומה בא לומר ? ואם בא לומר , כי כהן גדול היה ? גם
אחרים היו כהנים גדולים , ורבותיו ז"ל אמרו (בסיפרי ירושלמי) , שהוה עזריהו , שהיה
גימי עזריהו (דברי הימים ב' כ"ו כ') , ולפי שמסר נפשו על קדושת הבית , שלא הניח עזריהו
להקטיר , לכך נאמר : הוא אשר כיהן , כלומר שהוה חס על כבוד הכהונה , ולא גשא פנים
לעזריהו , ויש לפרש , כי גם בימי שלמה כיהן אהר נדוק ואחר אבותיו הנזכרים , אלא בימי
שלמה היה קטן עדיין , ולא היה כהן גדול , ובימי עזריהו ובימי חזקיהו עדיין היה חי , והיה
כהן גדול , כמו שנאמר (דברי הימים ב' ל"א י"ד) ; ויאמר אליו עזריהו הכהן הראש , ולפי
שהאריך ימים כל כך , אחר עליו אשר כהן בבית , כלומר אשר כהן כמה ימים . (רד"ק) .
ועיין בתוספות במסכת יומא (דף ט' עמוד א') , ומה שכתבו שם בשם רבי יקותיאל הלוי
כוורמיישא , שעזריה , הנזכר פה , הוא עזריה , שהיה גימי עזריהו , הם דברי רבותיו

וְחִבְרוֹן וְעֵזְיָאֵל : כט וּבְנֵי עֲמָרָם אֶהֱרֹן וּמִשֹּׁה
 וּמְרִים וּבְנֵי אֶהֱרֹן נָדָב וְאָבִיחֻוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר :
 ל אֶלְעָזָר הוֹלִיד אֶת־פִּינָחָם פִּינָחָם הִלִּיד אֶת־
 אֲבִישׁוּעַ : לא וְאֲבִישׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־בְּקִי וּבְקִי הוֹלִיד
 אֶת־עֹזִי : לב וְעֹזִי הוֹלִיד אֶת־זֶרְחִיָּה וּזְרָחִיָּה הוֹלִיד
 אֶת־מְרִיּוֹת : לג מְרִיּוֹת הוֹלִיד אֶת־אֲמַרְיָה וְאֲמַרְיָה
 הוֹלִיד אֶת־אֲחִיטוֹב : לד וְאֲחִיטוֹב הוֹלִיד אֶת־צְדוֹק
 וְצְדוֹק הוֹלִיד אֶת־אֲחִימֶעֶץ : לה וְאֲחִימֶעֶץ הוֹלִיד
 אֶת־עֲזַרְיָה וְעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־יֹחָנָן : לו וְיֹחָנָן הוֹלִיד
 אֶת־עֲזַרְיָה הוּא אֲשֶׁר כָּהֵן בְּבֵית אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה
 בִּירוּשָׁלַם : לו וַיֹּרֶד עֲזַרְיָה אֶת־אֲמַרְיָה וְאֲמַרְיָה
 הוֹלִיד

ר ש י

השמידם מפנינו ולא היה יכול לעזרם ולנו כמו בן לא יעזור : (לו) הוא אשר
 כהן צבי אשר בנה שלמה . יש מפרשים עזריה הוא היה עזריה הראשון ומעזריה
 עד שריה שהיה בחורבן הבית ח' כהנים ומכאן הוגהו ביומא בפרק ראשון וצויקרא
 רבה ובספרי פרשת פנחס שמונה כהנים שמשו בבית הראשון ויש אומרים שנים
 עשר ולא זה וזה יש בהם רוח חיים כי גדוק הוא היה הראשון שכהן צימי שלמה
 ועוד חיזה אחרי' היה צימי יקושפט דכתיב והנה אמריהו כהן הראש (ד"ה ב' ו"ט)
 (והוא אמריה) בן עזריהו שהיה צימי עזריהו וצימי חזקיה שהיה אחרי יקושפט
 ואם תאמר עזריהו חזי שריה היה וסיכן חלקיהו הכהן הגדול שהיה צימי ואשים
 אף מזדוק יש לחשוב ושנים עשר כהנים היו מזדוק עד שריה וכן מצינו צויקרא רבה
 מדוייק ומה שכתו' בעזריהו הוא אשר כהן בבית מפורש בסיפרי ירושלמי כך ולי הוא
 לזדו כהן וצימי שלמה כהן והלא גם שאר כהנים כמו בן כהנו אף לפי שמסר לפשו
 על קדושת הבית שלא הניח את עזריהו להקטר לכך נא' הוא אשר כהן בבית אשר
 בנה שלמ' והו' עזריהו שהיה צימי עזריהו (לקמן ב' כ"ו) וצימי חזקיהו ועזרי' בן אחימען
 הוא אמריהו שכהן צימי יקושפט כמו שנקרא עזריהו דכתיב (במלכים ב' ט"ו)
 בשנת עשרים ושבע שנים לירבעם וגומר מלך עזריהו ונקרא עזריהו בן אחימען
 זכריהו דכתיב ויהי לדרוש אלהים (לקמן ב' כ"ו) צימי זכריהו קומצן ביראח אשים
 וגו' : (מח) ויהוצק הלך בהגלות ה' את יסדה וירושלם . ומה שכתוב בספר
 (חזי)

הוֹלִיד אֶת אַחִיטּוֹב: לֹא וְאַחִיטּוֹב הוֹלִיד אֶת-צְדוֹק
 וְצְדוֹק הוֹלִיד אֶת שְׁלוֹם: לֹא וְשְׁלוֹם הוֹלִיד אֶת
 הַלְקִיָּה וְהַלְקִיָּה הוֹלִיד אֶת עֲזַרְיָה: וְעֲזַרְיָה הוֹלִיד
 אֶת-שָׂרִיָּה וְשָׂרִיָּה הוֹלִיד אֶת יְהוֹצָדֵק: וַיְהִי וְצָדֵק
 הָלַךְ בְּהַגְלוֹת יְהוָה אֶת-יְהוּדָה וְיִירוּשָׁלַם בְּיַד
 גְּבַכְרֵזָאֵר: וְאֵל בְּנֵי לֵוִי גֵר שָׂמְקָהָת וּמָרְדִי: וְאֵלֶּה
 שְׁמוֹת בְּנֵי-גֵר שׁוֹם לְבָנֵי וְשִׁמְעִי: גִּבְנֵי קָהָת עֲמָרָם
 וַיִּצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזַּיָּאל: וְבְנֵי מָרְדִי מַחֲלִי וּמוֹשִׁי
 וְאֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת הַלֵּוִי לְאַבְתִּיהֶם: הַלְגֵר שׁוֹם לְבָנֵי
 בְּנֵי יַחַת בְּנֵי זִמְזָה בְּנֵי: וְיֹאחָב בְּנֵי עֵדֹן בְּנֵי זֶרַח בְּנֵי
 יֶאֱתָרִי בְּנֵי: וְבְנֵי קָהָת עֲמִינָדָב בְּנֵי קֶרַח בְּנֵי אֶסִיר
 בְּנֵי: חֵ אֶלְקָנָה בְּנֵי וְאַכִּיסָף בְּנֵי וְאַסִיר בְּנֵי: ט תַּחַת
 בְּנֵי רִשְׁיִי

(חגי א') יהושע בן יהוואדק הכהן הגדול לא יהוואדק שמש מעולם נכונה גדולה
 דהא הוגלה לבבל בימי יכניה כדכתיב ויהוואדק הלך בהגלות וגו' אלא יהושע בנו
 היה כהן גדול כשעלו מבבל בבית שני ומה שלא היה עזרא בן שריה הסופר כהן
 גדול ובן אחיו יהושע בן יהוואדק כיהן זהו הטעם לפי כיוונו של עזרא עליו
 ואיש ושנים קודם שעלה עזרא:

ב א ו ר

כל צפיפרי ירושלים, אשר הזכירם ד"ק ז"ל פה, והביאם גם רש"י ז"ל, עיין בדבריו
 בבית אשר בנו שלמה בירושלים, כן כינה הכתוב פה את המקדש הראשון, להבדילו מן
 המקדש השני, אשר הקלו לבנותו בזמן, אשר כתבו עזרא הסופר את הספר הזה, או כנר
 השלימו את בנינו: (לח) ואחייטוב הוליד וכו'. ראה בספר נחמיה (י"א א') - שלום,
 לפי הנראה הוא משולם, האמור להלן (ט"ו א') ובספר נחמיה (במקום הנזכר)
 (מ"ם) שריה: שריה הוקרן גדול בימי נדקיה, מלך יהודה, וכאשר לכד חיל נבוכדנצר,
 מלך בבל, את ירושלים, לקח נבזרואדן, רב עבדים, את הכהן הגדול הזה, והוליך אותו
 אל מלך בבל רבלתה, ושם המית אותו נבוכדנצר (מלכים ב' כ"ה י"ח כ"א), ורמיה כ"ב
 כ"ד כ"ו כ"ז).

(א) בני לוי וכו'. עוד לא כלה הכתוב את יחס בני לוי, כי לא הזכיר עד תחנת
 הכהנים, בני אהרן, ולכן הזכיר פה שנית את שמות בני לוי, לסמך יחס שאר הלויים.
 גרשום הוא גרשון (שמעלה ה' כ"ז), כיהמ"ס והכו"ן שוים בשמית (בחיולף אותיות מ"ן).
 שהם

ח ר ג ו מ א ש כ נ ו י כ ח

[לח] אחוּבוּב צייגטע דען צדוק, צדוק צייגטע דען שלום [לט] שלום צייגטע דען חלקיה, חלקיה צייגטע דען עזריה (מ) עזריה צייגטע דען שריה, שריה צייגטע דען יהוצדק. [מא] יהוצדק גינג מיט, דאָגאַטט יהודה אונד ירושלים בעוואָהנער, דורך נבוכדנאצר, אין דיא גע. פאָנגענשאַפּט פֿיהרן לים.

- ך [א] זאָוואָרען נון דיא זעהנע דעם לוי: גרשום, קהת אונד מררי.
- [ב] דיא נאָמען דער זעהנע דעם גרשום וואָרען: לבני אונד שמעי.
- (ג) דיא זעהנע דעם קהת וואָרען: עמרם, יצהר, חברון אונד עזריאל.
- (ד) דיא זעהנע דעם מררי וואָרען: מחלי אונד מושי, אונד פֿאַלגענדע זינד דיא געשלעכטער דעם לוי נאָך איהרען פֿעטערן: (ה) גרשום'ס גע. שלעכט: לבני, זיין זאָהן, דעססען זאָהן וואָר יחת, דעססען זאָהן זמא;
- [ו] דעססען זאָהן וואָר יואח, דעססען זאָהן עדו, דעססען זאָהן זרח, דעססען זאָהן יאחרי; [ז] דיא זעהנע דעם קהת: עמינדב, זיין זאָהן, דעססען זאָהן קורה, דעססען זעהנע: אסיר, (ח) אלקנה אונד אביסף, דער זאָהן דעם אביסף: אסיר; (ט) דעססען זאָהן וואָר תחת, דעססען זאָהן אוריאל, דעססען זאָהן עזייה, דעססען זאָהן שאול.

ב א ו ר (י"ד) דיא

שָׁם אֲחֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ עִמָּוֶה (כמו שמואל ב' י"ט ל"ח מ"א) כמהם כמהן. (ג' ד' ק נקנת תוספת) (ד) ואלה משפחות וגו'. כראה, שאלה המיוחסים פה היו ראשי משפחות הלויים, הנקראות על שם, דוד אחר דוד, עלימי דוד, אשר כידר עבודתם ומשמורתם, דבר'ום ביומי. (ה) לגרשום לבני וכו'. ולא זכר משפחת שמעי, וכן נפרשת פנחס (במדבר כ"ז כ"ח), והטעם שלא זכרו הנה, כמו שלא זכר משפחת עמרם וחברון ועזריאל, כי זכר לעומדים על הארץ, כמו שזכר במדוך (פסוק י"ט וגו') משפחת יצהר, ומגרשום משפחת לבני, וממררי משפחת מושי, ולמטה (כראש כ"ג) כשפירש מחלקות הלויים, אשר חלק דוד, זכר משפחת שמעי. (רד"ק). יוח בננו. בן לבני, ובנני שמעי למטה (כ"ג יו"ד) זוכר יוח, כי היו שני בניהם נקראים בשם אחד, אבל זה יחת, בן לבני, זוכר שש למטה (שס פסוק ט') יחיאל, ויחת יחיאל קרובים בלשון, ובנני שמות האלה היו נקרא, וכמוהו רבים במספר (הכ"ל). זמח בנו' בן יחת, ולהלן (פסוק כ"ז כ"ח) אומר, כי זמח היה בן שמעי, שהיה בן יחת, ופה קרא הכתוב את זמח בן יחת, כי בני בניו הם כבניו, כמדוע (ז) בני קהת וגו' חזר לספר בני קהת, לפי שרצה לספר מיחס בניו ובני בניו עול. (רד"ק). עמינדב בנו. זהו יצהר, ושני שמות היו לו, למעלה (פסוק ג') הזכירו יצהר, וכן הזכירו עמינדב. (הכ"ל). אסיר בנו וכו'. אסיר בנו, אלקנה בנו ואביסף בנו, נפסוק רנ"א), אלה שלשהן אינו רינה לומר אחד בן אחד כמו האחרים, אלא שלשהן בני אלה חוזרים לקורה, כי שלשהם היו בניו, כמו שכתוב בתורה (שמות ו' ז' כ"ד): וציי קריח אסיר ואלקנה ואביסף, והנה גם בן אחר בהזכירו יחס הימן (להלן פסוק כ"ב) וציי בן אביסף בן קורה. (הכ"ל). (ט) אוריאל וכו'. להלן (פסוק כ"א) קרא אוריאל צפניה